

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Paula Hawkins
INTO THE WATER

Copyright © Paula Hawkins, 2017

Translation Copyright © 2017 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-02115-8

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

POLA HOKINS

U tihoj vodi

Prevela Branislava Maoduš

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2017.

Za sve problematične

Bejah sasvim mlada kad prasnuh u svet

*Nešto treba pustiti niz vodu
Drugog se držati treba
Gledišta će odrediti čega*

The Numbers Game, Emili Beri

*Sad znamo da uspomene nisu konačne i smrznute, kako ih Prust
pohranjuje u tegle pa u ostavu, već se menjaju, razlažu, preslažu i
redefinišu pri svakom činu prisećanja.*

Hallucination, Oliver Saks

Jezero utopljenika

Libi

„Ponovo! Ponovo!“

Muškarci je ponovo vezuju. Ovog puta drugačije: levi palac ruke za desni nožni palac, desni palac za levi. Uže oko struka. Nose je u vodu.

„Molim vas“, počinje da preklinje, jer nije sigurna da je sposobna da se još jednom suoči s tamom i hladnoćom. Želi da se vrati u kuću koja više ne postoji, u vreme kada su ona i njena tetka sedele ispred vatre i pričale jedna drugoj priče. Želi da bude u svojoj postelji u kolibi, želi da je ponovo mala, da udiše dim drveta iz kamina, miris ruža i prijatnu toplinu tetkine kože.

„Molim vas.“

Tone. Kada su je drugi put izvukli iz vode, usne su joj bile modre, a dah zauvek ugašen.

DEO PRVI

2015.

DŽULS

Htela si nešto da mi kažeš, zar ne? Šta si to pokušala da kažeš? Čini mi se da sam odavno odlutala iz ovog razgovora. Prestala sam da obraćam pažnju, razmišljala sam o nečem drugom, vrtela neki svoj film; nisam slušala i izgubila sam nit. E pa, sada si uspela da me nateráš da ti posvetim svu pažnju. Samo ne mogu da se otmem utisku da sam propustila neke značajne pojedinosti.

Kada su došli da me obaveste, bila sam ljuta. Najpre sam osetila olakšanje, jer kada ti se na pragu pojave dvojica policajaca dok tražiš kartu za voz i spremaš se da izletiš napolje i kreneš na posao, plašiš se najgoreg. Plašila sam se za one do kojih mi je stalo – moje prijatelje, mog bivšeg, ljude s kojima radim. Laknulo mi je, samo na trenutak, a onda su mi rekli šta se desilo, šta si uradila, da su te našli u vodi. Tada sam pobesnela. Pobesnela i uplašila se.

Razmišljala sam o tome šta ću ti reći kada stignem. Reći ću ti da znam da si to uradila da bi mi prkosila, da bi me naljutila, da bi me uplašila, da bi mi poremetila život. Da bi privukla moju pažnju, vratila me tamo gde želiš da budem. I eto, Nel, uspela si – evo me na mestu na koje nikada nisam želela da se vratim, došla sam da preuzmem brigu o tvojoj ćerki, da uvedem red u ovaj prokleti haos koji si izazvala.

PONEDELJAK, 10. AVGUST

DŽOŠ

Nešto me je probudilo. Išao sam do toaleta i primetio da su vrata mamine i tatine sobe otvorena, a kada sam pogledao u sobu, video sam da mama nije u postelji. Tata je hrkao kao i obično. Sat na radiju pokazivao je 4.08. Mislio sam da mora da je sišla u prizemlje. Nije mogla da spava. Nijedno od njih ne može da spava, ali on uzima tablete koje su toliko jake da biste mogli da stojite pored kreveta i urlate mu na uvo a da se on ne probudi.

Veoma tiho sam sišao u prizemlje jer ona obično uključi TV i gleda smrtno dosadne reklame o mašinama koje vam pomažu da izgubite kilograme, ili očistite pod, ili isečete povrće na mnoštvo različitih načina, i zaspi. Ali TV nije bio uključen, a ona nije bila na kauču, pa sam zaključio da je sigurno izašla.

Uradila je to nekoliko puta – koliko znam. Ne mogu sve vreme da ih pratim. Prvi put mi je rekla da je izašla u šetnju da razbistri glavu, ali jednog jutra, kada sam se probudio i nje nije bilo, pogledao sam kroz prozor i video da njena kola nisu parkirana ispred kuće kao obično.

Mislim da odlazi da se šeta pored reke ili da poseti Kejtin grob. I ja to ponekad radim, premda ne usred noći. Plašio bih se da odem po mraku, a i osećao bih se čudno jer je to Kejti radila – ustajala je usred noći, odlazila do reke i vraćala se. Mada, razumem zašto ona to radi. Sada je to jedini način da se približi Kejti, osim možda da sedi u njenoj sobi, što, znam, ponekad i radi. Kejtina soba je pored moje pa čujem mamu kako plače.

Seo sam na kauč da je sačekam, ali mora da sam zaspao, jer je napolju već svanulo kada sam čuo vrata, a sat na polici iznad kamina pokazivao je sedam i petnaest. Čuo sam kako mama zatvara vrata, a zatim trči pravo na sprat.

Pratio sam je. Stao sam ispred njihove spavaće sobe i virio kroz odškrinuta vrata. Klekla je pored kreveta sa tatine strane, crvena u licu kao da je trčala.

U tihoj vodi

Disala je duboko i, drmusajući ga, rekla: „Ale, probudi se. Probudi se. Nel Abot je mrtva. Pronašli su je u reci. Skočila je.“

Ne sećam se da sam išta rekao, ali mora da sam ispustio neki zvuk jer je pogledala prema meni i skočila na noge.

„O, Džoš!“, rekla je prilazeći mi. „O, Džoš!“ Niz lice su joj se slivale suze i snažno me je zagrlila. Kada sam se povukao, ona je i dalje plakala, ali se i smešila. „O, mili!“, rekla je.

Tata je seo. Trljao je oči. Potrebna mu je čitava večnost da se propisno razbudi.

„Ne razumem. Kada... Misliš prošle noći? Kako znaš?“

„Izašla sam da kupim mleko“, rekla je. „Svi su pričali o tome... u prodavnicima. Pronašli su je jutros.“ Sela je na krevet i ponovo počela da plače. Tata ju je zagrlio, ali je gledao u mene s neobičnim izrazom na licu.

„Kuda si otišla?“, pitao sam je. „Gde si bila?“

„U prodavnici, Džoš. Upravo sam rekla.“

Lažeš! – želeo sam da joj kažem. Nije te bilo satima, nisi išla samo po mleko. Želeo sam to da izgovorim, ali nisam mogao jer su moji roditelji, sedeći tako na krevetu i gledajući se, izgledali srećno.

UTORAK, 11. AVGUST

DŽULS

Sećam se. Jastuka na zadnjem sedištu kampera, nagomilanih tako da obeležu granicu između moje i tvoje teritorije, i odlaska u Bekford preko leta, sećam se da nisi imala mira – nisi mogla da dočekaš da stigneš – a ja sam se, zelena od mučnine, trudila da ne povratim.

Nisam se samo setila, već sam i osetila. Istu tu mučninu osetila sam i danas posle podne, dok sam, pogrbljena za volanom poput starice, vozila brzo i loše, izlazila na sredinu puta prilikom svakog skretanja, suviše oštro kočila, preterano se povlačila u stranu kada bih primetila da mi u susret ide neki automobil. A pojavilo se i „ono“ – osećanje koje me obuzme kada vidim da prema meni juri beli kombi na nekom od uskih puteva, a ja pomislim *smotaću volan, uradiću to, skrenuću baš na njegovu stranu*, i to ne zato što želim, nego zato što moram. Kao da ću u poslednjem trenutku potpuno izgubiti kontrolu nad sobom. Isti osećaj javlja se i kada stojiš na ivici litice ili na ivici perona i čini ti se kako te neka nevidljiva ruka gura. I šta ako? Šta ako zakoračim? Šta ako okrenem volan?

(Ipak ti i ja nismo toliko različite.)

Pogodilo me je koliko se dobro sećam svega. Isuviše dobro. Zašto se tako jasno sećam stvari koje su mi se dogodile kada sam imala osam godina, a ne mogu da se setim da li sam razgovarala sa svojim kolegama o prebacivanju termina za procenu klijenta za sledeću nedelju? Ne mogu da se setim stvari kojih želim da se setim, a stvari koje se tako silno trudim da zaboravim same naviru. Što sam se više približavala Bekfordu, to sam manje uspevala da potisnem sećanja, prošlost je izletela iz mene poput vrabaca iz živice, uznemiravajuća i neizbežna.

U tihoj vodi

Sve to obilje – to neverovatno zelenilo, jarka oštra žuta boja žutilovke na brdu – progorelo mi je put do mozga i sa sobom donelo navalu sećanja na oca, kako me, kada sam imala četiri-pet godina, nosi u vodu dok se vrpolljim i cičim od oduševljenja; na tebe kako skačeš sa kamenja u reku i penješ se svaki put sve više. Setila sam se piknika na pešćanoj obali pored jezera, ukusa kreme za zaštitu od sunca na jeziku; hvatanja debele smeđe ribe u lenjoj, mutnoj vodi nizvodno od Vodenice. Tebe kako dotrčavaš kući, a niz nogu ti lije krv jer si pogrešno procenila skok, i kako grizeš kuhinjsku krpu dok ti tata čisti ranu jer nisi htela da zaplačeš. Ne preda mnom. Majke u svetloplavoj letnjoj haljini, kako bosonoga u kuhinji kuva ovsenu kašu za doručak, i njenih tamnih tabana boje rđe. Oca kako sedi na obali reke i crta. Kasnije, kada smo bile starije, sećam se tebe u teksas šortsu i gornjem delu bikinija ispod majice, kako se iskradaš kasno da se nađeš s momkom. I to ne s bilo kojim, s *onim* momkom. Zatim mame, mršavije i krhkije, kako spava u fotelji u dnevnoj sobi; tate kako odlazi u duge šetnje sa vikarevom punačkom bledom suprugom, koja je nosila šesir. Sećam se fudbalske utakmice. Vrelo sunce na vodi, svi pogledi uprti u mene; trepćem da zaustavim suze, krv na butini, smeh koji mi odjekuje u ušima. I dalje ga čujem. A u pozadini svega, zvuk vode koja teče.

Toliko sam duboko zagazila u vodu da nisam shvatila da sam stigla. Obrela sam se u srcu grada; dogodilo se to iznenada, kao da sam sklopila oči i prebacila se nekom magijom ovamo. I pre nego što sam shvatila šta se dešava, vozila sam polako uskim ulicama s parkiranim terencima i krajičkom oka videla, kao u magli, ružičasti kamen, put do crkve, starog mosta; sada samo pažljivo. Očiju uprtih u asfalt pred sobom, trudila sam se da ne gledam drveće, reku. Trudila sam se da ne vidim, ali mi nije uspelo.

Parkirala sam se pored puta i isključila motor. Podigla sam pogled i spazila drveće i kamene stepenice, zelene od mahovine i klizave nakon kiše. Čitavo telo mi se naježilo. Setila sam se ledene kiše kako udara o asfalt, plavog rotacionog svetla koje se nadmeće s munjama da osvetli reku i nebo, pare koja je izlazi iz usta uspaničenih ljudi, i dečaka, belog poput duha, koji drhti dok ga policajka vodi uz stepenice. Stezala ga je za ruku, divljeg pogleda i razrogačenih očiju, okrećući glavu tamo-amo, dozivajući nekoga. Još mogu da osetim ono što sam osetila te noći – užas i fascinaciju. I dalje čujem tvoje reči: Kako bi bilo? Možeš li to da zamisliš? Da gledaš majku kako umire?

Skrenula sam pogled, pokrenula motor i ponovo izašla na put koji zavija do mosta. Prešla sam preko njega pazeći na skretanje – prvo levo? Ne, ne to, drugo. Našla sam je, onaj stari smeđi komad stene, Vodenicu. Dok sam

kroz otvorenu kapiju skretala na prilaz kući, srce mi je opasno brzo tuklo, a na koži, hladnoj i vlažnoj, osetila sam jezu.

Tamo je stajao neki muškarac i gledao u telefon. Policajac u uniformi. Uvežbanim korakom prišao je automobilu, a ja sam spustila prozor.

„Ja sam Džuls“, rekla sam. „Džuls Abot. Ja sam... njena sestra.“

„Oh.“ Izgledao je postišeno. „Da. U redu. Naravno. Vidite“, osvrnuo se prema kući, „ovde trenutno nema nikoga. Devojka... vaša nećaka... izašla je. Nisam siguran kuda je otišla...“ Uzeo je radio sa pojasa.

Otvorila sam vrata i izašla iz automobila. „Da li mogu da uđem u kuću?“, pitala sam. Gledala sam u otvoren prozor, svoju staru sobu. Mogla sam da te vidim kako sediš na simsu, a noge ti vise napolju. Da ti se zavrti u glavi.

Policajac je izgledao nesigurno. Okrenut leđima rekao je nešto tiho preko radija, a zatim se ponovo okrenuo. „Da, u redu je. Možete da uđete.“

Pela sam se stepenicama naslepo, ali sam čula vodu i namirisala zemlju; zemlju u senci kuće, ispod drveća, na mestima koja sunčeva svetlost nije ni dotakla, i rezak zadah trulog lišća. Taj miris me je vratio u prošlost.

Otvorila sam vrata gotovo očekujući da čujem majčin glas kako me zove iz kuhinje. Znala sam, i ne razmišljajući, da ću morati kukom da pomerim vrata kada zapnu za pod. Ušla sam u hodnik i zatvorila vrata za sobom, napinjući oči da vidim u tami; zadrhtala sam zbog iznenadne hladnoće.

U kuhinji je stajao hrastov sto, gurnut do prozora. Isti onaj? Izgledao je slično, ali nije moguće da je isti; ova kuća je od tada previše puta prešla iz ruke u ruku. Mogla bih da se uverim ako bih se zavukla ispod, da potražim tragove koje smo ti i ja ostavile, ali mi se na samu pomisao da to uradim puls ubrzao.

Sećam se kako ga je sunce obasjavalo ujutro. Kada se sedne s leve strane stola, licem prema šporetu *Aga*, može se videti stari most, savršeno uramljen. Svi su se divili tom pogledu a da ga zapravo nisu ni videli. Nikada nisu otvorili prozor i pogledali dole u točak koji trune u vodi, nikada nisu pogledali dalje od sunčeve svetlosti na površini reke, nikada nisu videli kakva je ona zaista bila – zelenkasto-crna, puna živih i mrtvih stvari.

Nastavila sam iz kuhinje u hodnik, pored stepeništa, dublje u kuću. Onda sam naletela – toliko iznenada da me je to izbacilo iz ravnoteže – na ogromne prozore koji gledaju na reku, skoro kao da su u *njoj*, skoro kao da će voda, ako ih otvoriš, pokuljati preko široke drvene prozorske klupe.

Sećam se. Svih onih leta kada smo mama i ja sedele na toj klupi, oslonjene na jastuke, nogu podignutih tako da nam se nožni prsti gotovo dodiruju,

sa knjigom na kolenima. Tanjir grickalica uvek je bio negde u blizini, iako ih ona nikada nije jela.

Nisam mogla ni da gledam u njega; srce mi se paralo i obuzelo me očajanje kada sam ga ponovo videla.

Ogulila si malter i otkrila cigle ispod njega. Dekor je u potpunosti ličio na tebe: orijentalni tepisi, težak nameštaj od ebanovine, veliki kaučevi i kožne fotelje, i previše sveća. Na sve strane potvrde tvojih opsesija: ogromne uramljene reprodukcije, Milova *Ofelija*, prelepa i smirena, otvorenih očiju i usta, sa cvećem u ruci. Blejkova *Trostruka Hekata*, Gojini *Veštičji sabat* i *Pas*. Nju najviše mrzim, jadna životinja bori se da održi glavu iznad vode dok talasi postaju sve veći.

Čula sam da zvoni telefon, činilo se kao da zvuk dopire odnekud ispod kuće. Pratila sam ga kroz dnevnu sobu i niz stepenice – mislim da je to nekada bila ostava puna smeća. Jedne godine se reka izlila i sve se prekrilo muljem, kao da je kuća postala deo rečnog dna.

Ušla sam u prostoriju koju si pretvorila u svoj studio. Bila je puna opreme za foto-aparate, ekrana, standardnih lampi i svetlećih kutija; bili su tu štampač, papir i knjige, fascikle naslagane na pod, ormarići za dokumenta naslonjeni na zid. I slike, naravno. Tvoje fotografije pokrivale su svaki delić zida. Neupućenom oku moglo se učiniti da voliš mostove: Golden gejt, most na reci Jangce u Nankingu, Vijadukt princa Edvarda. Međutim, ako se pažljivije pogleda, nisu u pitanju mostovi, nije to ljubav prema remek-delimu inženjerstva. Pažljiviji pogled otkriće da to nisu samo mostovi već i Biči Hed, Aokigahara, Propovednikova stena.* Mesta na koja očajnici odlaze da sve okončaju, katedrale oćavanja.

Naspram ulaza, fotografije Jezera utopljenika. Jedna za drugom, iz svih mogućih uglova, iz svih perspektiva: bleđa i ledena voda, litica crna i ogoljena, leti svetlucava, bujna i zelena oaza, zimi zagasitosiva, bez jasnih ivica, sa olujnim oblacima iznad nje. Iznova i iznova i iznova. Slike su se stapale u jednu; izazivale vrtoglavicu, napadale čula. Osećala sam se kao da sam *tamo*, na tom mestu, kao da stojim na vrhu litice i gledam u vodu, obuzeta užasnim ushićenjem, iskušenjem zaborava.

* Biči Hed – krečnjačke litice kod Istborna, na obali Lamanša; Aokigahara – šuma u Japanu, poznata i kao Šuma samoubica; Prejkestolen – poznat i kao Propovednikova stena, u Norveškoj (Prim. prev.).

NIKI

Ima onih koji u vodu ulaze rado, a ima i onih drugih, ali ako biste pitali Niki – iako je niko ne bi pitao, jer nikada dosad i nije – Nel Abot je u vodu ušla boreći se. Međutim, nju niko neće pitati i niko je neće saslušati, pa nije ni imalo mnogo smisla da bilo šta kaže. Naročito ne policiji. Čak i da ranije nije imala nevolja s njima, ne bi mogla da govori o tome. Suviše je rizično.

Niki je imala stan iznad prodavnice mešovite robe, zapravo, samo sobu sa minijaturnom kuhinjom i toliko maleckim kupatilom da je jedva moglo tako da se nazove. Nije to bilo mnogo, nije se mogla pohvaliti da je stekla mnogo za života, ali je imala udobnu fotelju pored prozora koji gleda na grad. Tu je sedela i jela, ponekad čak i dremala, jer ovih dana jedva da je spavala te nije bilo svrhe da leže u postelju.

Sedela je i posmatrala šta se sve dešava, a ako ne bi videla, osetila bi. Čak i pre nego što su preko mosta prešla plava rotaciona svetla, osetila je nešto. Nije znala da je u pitanju Nel Abot, ne u početku. Kada si vidovit, ljudi misle da sve vidiš kristalno čisto, ali to nije tako jednostavno. Ona je znala samo da je neko ponovo otišao da pliva. Ne paleći svetlo, sedela je i posmatrala: muškarac sa psima ustrčao je stepenicama, a zatim je stigao i automobil; ne pravi policijski automobil, već običan, tamnoplavi. Detektiv-inspektor Šon Taunsend, pomislila je, i bila je u pravu. Njih dvojica su se vratili niz stepenice, a zatim je došla čitava konjica s rotacionim svetlima, ali bez sirena. Nije bilo svrhe. Nikuda nisu žurili.

Kada je juče svanulo, sišla je da kupi mleko i novine. Svi su razgovarali o tome, svi su ponavljali, još jedna, druga ove godine, ali kada je čula da je reč o Nel Abot, Niki je znala da ova druga nije ni nalik prvoj.

Dvoumila se da li da iz tih stopa ode pravo do Šona Taunsenda i kaže mu to. Međutim, ma koliko da je on bio prijatan i ućtiv mladić, ipak je bio policajac i sin svoga oca, te mu se nije moglo verovati. Niki ne bi na to čak